بەرەوپێشچوونی کۆمەڵگا لەڕووی سایکۆلۆژیی و پەروەردەییەوە.. نووسین: ابراهیم موحەمەد (ئەبڕاهام لەقایی)

پێشکەوتن پێویستە لە ڕووی سایکۆلۆژی و فیکری و سۆسیۆلۆژی و زانستیدا بەرپا بکرێت. یەکەمین هەنگاویش سیستەمی پەروەردەیە. جارێ دەبێ لە باخچەی ساوایانەوە ئەو دیوارەی نێوان کچ و کوڕ بشکێنرێت، بەداخەوە کە ئەمە واقیعە. چ کچ چ کوڕ تا گرێی سێکسیی لە دەروونداببێت شەڕخواز و توورە و هەڵچوو و ناجێگیردەبێ، لە بەر بیرکردنەوە لە بوارە سێکسییەکان بواری بیرکردنەوە لە بابەتی تری نامێنێتن، وە نێر و مێ تەنها پێکەوە دەتوانن کۆمەڵگا هاوسەنگ بکەن.

لێرەدا مەرج نییە ئەم قسانەم واتای ئەوە بێ کچ و کوڕ بە ڕەهایی ئازادبن لە ئەنجامدانی سێکس کە ئەم پرسە پەیوەندی بەم بابەتەوە نییە. چونکە زۆرکات کە پرسی ئازادی و بەرەوپێشچوون یاخود هەر پرسێکی تری پەیوەندیدار و نزیک لەم پرسەوە بە هەر ڕەگەزێك دەروژێنێیت، بەشێك لە تاکەکانی باشووری کوردستان بە ڕەگەزی نێر و مێیەوە و(ڕەگەزی تر). پێیان وایە کە بریتییە لە بەڕەڵایی و بێ ئەخڵاقی و گوزارەشتە نالۆژیکەکانی تر کە بەم جۆرە لێکدانەوەی بۆ دەکەن.

بەڵام خودی پێکەوەبوونی کچ و کوڕ تەنانەت لە چوارچێوەی هاوڕێیەتیش بەشێکی گەورە لەو بۆشاییە بایەلۆجی و دەروونییە پڕدەکاتەوە کە پێویستی تاکن. تاك بە سەرکوتکردن لە ئاستێکی بەرزدا نامەدەبێتن بەخۆی، هەر لەبەر ئەم پرسەیە بە خستنە نێو چواردیوارەوە دۆخێکی پەنگخواردوی تاکەکە دروست دەبێتن کەدواتر قەرەبووی ئەم دۆخە دەکاتەوە لە سۆشیەڵ میدیاکان یاخود ڕێکارەکانی تر بەکاردەهێنیت بۆ دەستبەرکردنی ئەو ویستە…تاد. تەواوی ئەو بابەتە دەچێتە خانەی ئاسایشی دەروونی، هەر لەو چوارچێوەیەدا، کێشەی ژیانی ناو خێزانی کوردیش لەباشووری کوردستان دێتە گۆڕێ.

هەر نەتەوەیەك خاوەنی کلتوورێکی خەزانی سەرتاسەرییە. بۆ نموونە لەم سەردەمە هەرگیز خەزانێکی فەڕەنسی نابینی کە کچەکەیان سەرزەنشت بکەن لەسەر چاتکردن لەگەڵ کوڕێك، ئەمە لە کۆی گشتی خەزانە فەڕەنسییەکان هەمان شتە. یان دەگمەنە خەزانێکی فارس تەنها یەکشەممان نانی ئێوارە پێکەوە بخۆن، واتە ئەو نەتەوەیە خاوەنی کلتوورێکی سەرتاسەرییە.
بەڵام کام کلتوور لە کوردستان زۆرینەیە؟ تەنانەت لە خەزانێکدا ئەندامەکان خاوەنی کلتووری جیاوازن(وردە کلتوور)، ئەمەش ئاسایشی نێو خەزان و ئاسایشی دەروونیی تاکە کەسیش تێك دەدات. ئاوا بەمجۆرە وردە کلتور ئاستەنگە لەبەردەم بەرەوپێشچوونی زانست و فیکر و ڕۆشنگەری و پرسی گونجان. پێویستە لەڕێی خەزان و قوتابخانەکانەوە کلتورێکی یەکانگیر و تەندرووست و مرۆڤدۆستی فێری تاکەکان بکرێت.

هەر لەناو خەزاندا، بابەتێکی دیکەی گرنگ پەروەردەیە.
ئایا دایك و باوکەکان تا چەند توانیویانە لەڕێی گرنگیدان بە وردترین شتەکانی منداڵەکانیان، منداڵەکانیان بەرەو گونجاوترین و تەندروسترین ڕێگای سەردەم و میتۆدە زانستییەکانی پەروەردە منداڵەکانیان ئاراستە بکەن و پەروەردە بکەن؟ ئایا زانیوتە کە ڕەنگی جل، چۆنییەتیی داهێنانی قژ و شەوشادی و بەیانی باش دەتوانن بە درێژایی تەمەن کاریگەریی گەورە لەسەر دەروون و بیری منداڵەکەت درووست بکەن؟ پێویستە پێش منداڵبوون دایك و باوکان بخرێنە کۆرسی سایکۆلۆژی و سۆسیۆلۆژییەوە. بۆ ئەوەی هۆشیارانە مامەڵە لەگەڵ ئەم پرسانە بکەن، تاکو بتوانن هۆشیارانە مناڵ بەخێوبکەن و پەروەردەی بکەن، سەرئەنجام کۆمەڵگایەکی تەندروست.

ئەمانە کۆمەڵێك پرسی سادەن کە باسمکردون سەبارەت بە درووستکردنی کۆمەڵگایەکی تەندرووست و دەروون درووست و هێمن، کۆمەڵگا هیچ کات یەك هەنگاو لەڕووی زانستی و فیکری ناچێتە پێش کە تاکەکانی هەڵچوو و توڕە و ڕووخاو و داخ لەدڵ بن بەرامبەر بەخۆیان و دەرووبەریان.
لەکۆتاییدا دەمەوێت بە یەك دێڕ کۆتایی بەم بابەتەم بهێنم ئەویش ئەوەیە: تاکو ئاستی هۆشیاریی تاکەکان لەنێو کۆمەڵگا بەرزتربێتەوە، تاکەکان دەتوانن شکۆمەندانەتر بژین...!

نووسین:ابراهیم موحەمەد(ئیبراهام لەڤایی)